

Uredništvo in upravnništvo:
Kongresni trg šte. 19.
Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Za odgovor znamka 15 vin.
Izhaja vsako soboto.

JUGOSLOVAN

Velja do konec l. 1917
K 150.
Naročnina:
na leto . . . . . K 8—
pol leta . . . . . 4—
četrt leta . . . . . 2—
Posamezna številka 16 v.
Inserati po dogovoru.

Štev. 2.

V Ljubljani, v soboto 17. novembra.

Leto 1917.

Jugoslovanska zemlja.

Ob prihodu v naše kraje je šel Jugoslovan ob rekah nazor in zasedel zemlje, razprostirajoče se od triglavskega oklopa na sever, jug, vzhod in zahod. Reke so mu kazale pot, peljale so ga v osrčje gora. Na jugu ga je vabila bližnja morja, prekoračil je grebene in se naselil ob vodi življenja. Zveze med posameznimi deli Jugoslavije so naravne, tudi kjer ni rek, so prehodni lahki; primerjaj zvezo Ljubljana-Celje, Ljubljana-Trst, Sarajevo-Mostar. Lepo zaokroženo je to ozemlje, ravno toliko veliko, da je uprava lahka, na drugi strani pa toliko veliko, da je močna enota zase. Trinajst Kranjskih bi našlo prostora v njem, sedem milijonov prebivalcev šteje sedaj.

Podnebje in kakovost tal sta dva darova, ki dajeta naši zemlji vse, kar potrebuje za samostojnost. Sedanja vojska nam kaže, kolike vrednosti je gospodarska enota. Izrazitejša gospodarske enote si ne moremo misliti nego je Jugoslavija. V Avstriji imamo tri podnebne pasove, vsakega z drugim značajem; v Jugoslaviji se vsi trije srečajo in povzročijo najbujnejšo različnost in izmenjavno pridelkov na severu z onimi na jugu. Na pas južno ljubljanskega vzporednika s srednjo letno toploto 16—11°C in temu primerni sadeži se naslanja pas s toploto 11—9°C; v višjih legah je pa tretji pas, 9—7°C. Tu dobimo oves, rž in ječmen, proli jugu sledi pšenica, koruza, južno sadje, murbe; celo palme in agave uspevajo na prostem. Iz krajev zimskega športa pridemo v par urah v pokrajine z januarjem, podobnim našemu majniku. — Budva v Dalmaciji ima januar s toploto 10°C, Ljubljana pod ničlo.

Padavina 50—60 cm na leto zadostuje, da uspeva žito; samo da dežuje ob pravem času. Vse bližnje morja ima Jugoslavija povsod dosti dežja, tudi na obronkih, obrujenih od morja proč proti celini. Od 3—5 m ob robu padavina polagoma ponehava, Ljubljana 142 cm, Mostar 110, Sarajevo 80, Zagreb 90, a nikjer pod 75 cm; torej povsod dosti dežja za obdelovanje polja. Zanimiva je razdelitev, celinska notranost Evrope ima največ dežja poleti, sredozemski jug pa v pozni jeseni in pozimi. In zopet se ta dva pasova srečata ravno pri nas. 40% vse padavine na Stajerskem pride na mesec junij—september, samo 20% pa na oktober—december, na Kranjskem 30% in 30%, v južni Istri pa 20% in 40%. Za neizogibno prihodnjo industrializacijo bo to velikanskega pomena, vodne sile bomo imeli na razpolago poleti in pozimi, Savo bodo napolnili enkrat z dotoki iz Alp, drugič oni s Krasa — v celni Evropi smo v tem oziru prvi. Koliko trpi industrija v Švici in na Nemškem v sled pomanjkanja vodne moči v gotovih časih!

Podnebje, padavina in kakovost tal dajo izraz kmetijstvu. Kakovost tal je z izjemo južnega Krasa povsod dobra, ponekod prvovrstna. Zato bo Jugoslavija v kmetijstvu vedno močna enota zase, ne bo treba nobenega uvoza, še izvažati bomo. To bo naš denar. Poglejmo samo les. Dve petini Stajerske, Koroške in Kranjske sta pokrili z gozdom, tretjina Hrvaške in polovica Bosne! Polovica Bosne sta pa dve Kranjski in pol! In kako lahek izvoz! Sava—morje!

Kaj pa žito? Ali ga bo dosti? Izvažali ga bomo. Na slovensko Stajersko pripada njivam 20% sveta, na Koroškem in Kranjskem 14 in 15, na Hrvaškem nad 30 to je: poldruga Kranjska, v Bosni nad 25, zopet več kot cela Kranjska. Ker je podnebje tako različno, jet tudi žito uskovrstno. Na severu drugačno kakor na jugu, najugodnejša okolnost v gospodarstvu. Na Koroškem in Stajerskem je na prvem mestu rž, potem oves, pšenica, krompir, ječmen, na Kranjskem je prva pšenica, potem krompir, koruza, rž, oves, ječmen, na Primorskem koruza, pšenica, v Dalmaciji ravnatoč, v Bosni pšenica, ječmen, oves, na Hrvaškem koruza, pšenica. Samo na Hrvaškem je nad polovico njih posejanih s koruzo in pšenico; Skoro cela Kranjska. Imamo pa še druge vrste. Izvorno uspeva lan in ta ima veliko prihodnost, ker nimamo bombaža; dobivamo konopljo, hmelj, sadje (Stajerska, Hrvaška, Bosna), olje. Z vinsko trto je pokrilih na slovenskem Stajerskem nad 3% sveta, na Kranjskem

11, Hrvaškem skoro 1, v Dalmaciji nad 6%, in skoro 7% v Istri!

Ali bo dosti živine? Tudi tu nobene bojazni, samo upanje. Travniki, pašniki in plantinski pašniki pokrivajo na Stajerskem četrtino tal, na Koroškem dobro četrtino, na Kranjskem tretjino, v Dalmaciji polovico (Seveda bo tukaj slabši), v Bosni četrtino (več kot meri vsa Kranjska), na Hrvaškem četrtino. Goved so našli leta 1910 samo v Bosni skoro pol-drugi milijon, na Hrvaškem veliko nad milijon, tam tudi nad milijon prašičev, skoro milijon ovac. V Bosni pa ovac dva milijona in pol, v Dalmaciji nad poldrugi milijon. Številke za alpske dežele so tem primerne, le glede ovac je slika druga. Ribništvo čaka še lepša bodočnost, čebelarstvo je že sedaj prvovrstno.

A ne samo zunanja odeja, tudi osrčje Jugoslavije hrani velike zaklade. Štiri reči pridejo zlasti v praktičnem gospodarstvu upoštevati; železo, premog, sol in petrolej. Železa imamo dosti, zlasti v Bosni, premoaga v vseh deželah, sol obeh vrstah, samo petroleja ne. Zato pa imamo v elektriko izpremenjene vodne moči v izobilju! Mislimo vse seveda le, če bi bili zaprti od sveta; tudi tedaj bi lahko izhajali sami zase. V normalnih razmerah bo pa seveda čisto drugačno, najlažji dovoz — Sava in morje! Imamo pa tudi posebnosti: živo srebro, činober, svinec, žveplo, hrom, baker (Bosna).

Industrija se bo oprijela naravnih dobrin, trgovina jih bo zamenjavala. Naše ceste so izvrstne, železniško omrežje bo treba še izpolniti, pristanišče imamo nad 200. Tujski promet nima nikjer take prihodnosti kot pri nas, saj imamo vse: Alpe, Kras, morje, kopališča; naravnih krasot, in na tako malem prostoru nikjer na svetu toliko kot na jugoslovanskih tleh. Tujski promet je pa denar. Trgovina se bo poleg točk v notranosti opirala zlasti na pristanišča: Trst, Reka, Split. Lelni promet Trsta je že sedaj 12000 ladij, Reka 9000, Split 3000. Promet v Trstu se je v zadnjih tridesetih letih potrojil, oni Reke celo popetnajstoril. Kakšna bodočnost! Pametne pogodbe z mejasi in ves doseganji tranzit bo ostal.

Jugoslavija bo v vseh ozirih krepka, lahko bo živela, tudi če je sama zase. Naravnih dobrin je toliko, lega tako izvrstna, da nas morajo drugi zavidati. Zato pa pojdemo s tem večjo vneto v boj za njeno osvoboditev! Bodi „Lepa naša domovina“ kmalu tudi naša prosta in srečna domovina!

V združništvo edinost!

Naše združništvo se je že zgodaj začelo cepiti po strankah. Posledica je bila, da so jeli ustanovljati konkurenčne zavode, ki so imeli že dostikrat pri ustanovitvi v sebi kal smrti, ker jim predpogoje za življenje niso bili dani. Stranke so ustanovljale nove združne zveze in tako smo srečno prišli do petih.

V lepem članku, priobčenem v glasilu „Združne Zveze“, v „Narodnem Gospodarju“ 12. štev. t. l. je orisal G. Miloš Štibler razvoj našega združništva. Kot dober Slovenec in pameten zadrugar govori v njem za združitev v enotno združno organizacijo s proporcionalnimi volitvami. Le en pameten zaključek je mogoč: Ustvariti enotno združno organizacijo s sodelovanjem vseh strank, ter ustanoviti določbe, s katerimi se zagotovi strankam v združnih zadevah sodelovanje sorazmerno z močjo posameznih strank. Taka ureditev pa je mogoča le s pomočjo proporcionalnega volilnega načina.

Skoraj bi rekli: najnepotrebnejša združna organizacija, ki se je odcepila od najmočnejše — „Združne zveze“, je gotovo „Združna centrala“. Povod ustanovitve so ji bili osebni oziri, vplivi deželnega odbora Kranjskega in drugo. V času, ko nočemo le združene Slovenije, marveč združeno Jugoslavijo, je zmagal najbolj omejeni kranjski provincializem. Ne moremo si misliti slabšega dokaza za potrebo ustanovitve kakor tega: „Tudi Stajerci imajo svojo podzvezo, zakaj bi je Kranjska ne imela“. Stajerski pododbor ima le svojega revizorja, ki poroča „Združni zvez“ denarno poslovanje pa se vrši vse naravnost po „Združni zvezi“. Kakšen pomen pa naj bi to imelo za kako kranjsko

podzvezo, ki morda uraduje par sto korakov od osrednje zveze!

In vse to res šele v tem slučaju, če bi Združna centrala resno hotela kot podzveza enotno združno organizacijo!

Mi ne očitamo zadrugam po deželi ničesar. Naprave informacije so jih pripravile do odstopa od Združne zveze! Kjer pa ni slabega namena, tam tudi poti do dobrega ni težko najti. Raditega tudi nismo obupali, da se ob svojem času tudi edinstvo v kranjskem združništvu tudi ne bi dosegla. To je bilo tudi neomajno prepričanje našega dr. Kreka, ki mu je ta kranjska cepitev zadala težko rano. Njemu, ki je bil najemljivejši slovenski zadrugar, ki je vedno želel, da gospodari združništvo samo s svojim denarjem, je bilo še posebno težko, ko se je ustanovila v Ljubljani Ilirska banka, pivotno namenjena združništvu, ki so se je pa polastili posamezniki.

Kako je bila Združna zveza še v času, ko so bila že vložena pravila za Združno centralo, pripravljena enotnost v združništvu ohraniti, dokazujejo najbolj predlogi, ki jih je sklenil predložiti odbor z nadzorstvom sponzorstvom združne centralne. Ti predlogi dokazujejo najbolj zdrava združna načela, ki vodijo „Združno zvezo“. Da bo cela naša javnost informirana, jih hočemo v glavnem objaviti.

Odbor „Združne zveze“ v Ljubljani se odločno izjavi proti cepitvi združništva po posameznih provincah. Skupno sodelovanje je potrebno osebno sedaj v očigled prevahnim nalogam, ki čakajo združno organizacijo v bližnji bodočnosti.

Združna zveza smatra za svojo dolžnost, varovati avtonomijo in neodvisnost združništva napram vsakomur, tudi nasproti deželnemu odboru kranjskemu.

Z ozirom na razmere združništva do zasebnih bank povdarja odbor Združne zveze potrebo, da si združništvo ohrani popolno prostost, oziroma, če se hoče, da bi pri njih sodelovala tudi združna organizacija, se ji mora zagotoviti pri upravi primeren vpliv. Vseled tega tudi ni umestno, da bi Zvezini funkcionarji sodelovali pri upravi takih bančnih zavodov, pri katerih Zveza nima odločilne ingerence. Tudi ne smejo njeni funkcionarji biti osebno interesirani pri privatnih podjetjih, katere financira Zveza.

Iz razlogov in potrebe združne discipline povdarja odbor zvezo, da imajo posamezne zadruge svoj odvisni denar nalagati le pri svoji centrali. Vsako drugačno razpajanje pomeni le slabitev gospodarskih sil združne organizacije. Naš odbor je izrekel, da je pripravljen delati na to, da se določbe Zvezinih pravil izpremenijo tako, da bi se volitve pod gotovimi pogoji vršile po proporcionalnem sistemu. Če bi se izkazalo kot umestno, bi se moglo tudi zvišati število članov odbora in nadzorstva. Na ta način bi bila tudi eventualni manjšini dana prilika, da pridejo v odbor in nadzorstvo osebe njenega zaupanja. Po tej poti bi se dalo najlažje in najbolj pravično ugoditi zahtevam morebitnih posebnih skupin za zastopstvo v organih „Združne zveze“.

Navedeni sklepi Združne zveze dokazujejo najbolj kako demokratično in pravo združno stališče je vedno zastopala.

Naš rajni Evangelist je tudi v združništvu zastopal vedno stališče, da bodi nestransko. Neodvisnega od političnih strank in tudi od deželnega odbora, ki ga stranke volijo, si ga je želel. Če je moral včasih odnehati ter privoliti v kak pakt z deželnim odborom, je to storil silno nerad in le, da je bilo združništvu pomagano, dokler si ne odpore samo. Bili so morda časi, ko mu marsikdo ni verjel, da misli z neodvisnostjo združništva od političnih strank tako iskreno, kakor je govoil. Tisti, ki smo ga poznali поблиže, smo vedeli, da je temu bilo tako.

Da je bil dr. Krek prijatelj misli, združiti vse slovensko združništvo brez razlike strank na solidni podlagi, dokazuje dejstvo, da je s svojimi somišljeniki že razpravjal podrobneje o načrtih, kako to združitev udejestiti. Seveda je bil previden in to le v korist združni edinstva. Delal je raditega načrte, kako preje izvršiti sanacije pri posameznih zadrugah. Hotel je s tem ustvariti solidno podlago za združitev.

Del Bog, da bi se ta njegova in naša srčna želja ob svojem času vresničila!

Ugodnosti skupne združne organizacije.

G. Miloš Štibler piše o teh ugodnostih v „Narodnem Gospodarju“:

Kapital že sam ob sebi stremi po čim največji koncentraciji, kajti izkušnja uči, da mu zagotavlja to največje uspehe. Podobno stremljenje je lastno tudi združnemu kapitalu, čegar posebno na Slovenskem ne kaže ignorirati. Pri vseh združnih krizah v zadnjih desetletjih se je na Slovenskem najbolj hitro občutilo pomanjkanje močnega zavoda, ki bi v združnem duhu poslovala z našimi zadrugami (nalaganje združnih odvisnih denarjev, dovoljevanje kreditov zadrugam itd.). Zveze so sicer imele svoje denarne centrale, toda te vsled prevelike razcepljenosti niso bile vedno kos vsem dolžnostim, ki bi jih bile imele napram raznim zadrugam vzpričo vkljub vsem h-bam vendarle znatnega razvoja slovenskega združništva. Ako se ustvari enotna organizacija z enotno denarno centralo, tedaj bi se dalo vse doseči, kar zadruga glede svoje denarne izmenjave potrebujejo. Izkušnja smo si nabrali dovolj, da bi se dalo tako centralo dobro urediti: Zagotoviti zadosten deležen kapital, zagotoviti vsaj veliko večino vseh odvisnih združnih denarjev, uveljaviti za kreditno poslovanje centralo dobra načela, izročiti tehnično vodstvo strokovno dobro izvežbanemu uradništvu. O vsem tem smo si nabrali dosti izkušenj in torej vemo, kako bi bilo postopati.

V prvi vrsti bi se s koncentriranim združnim kapitalom ustreglo že obstoječim zadrugam, ki so, kakor rečeno, dobro in močno urejeno združno kreditno centralo najbolj pogrešale. V drugi vrsti pa bi bila s tem odprta pot za nadaljni razvoj denarnega združništva, predvsem združnega blagovnega prometa. Ta panoga na Slovenskem ni več nova, dovolj izkušnja, tudi britkih nam je že prinesla. Danes smo gotovo tako daleč, da se lahko lotimo združnega blagovnega prometa uprav po danskem ali angleškem načinu v velikem obsegu. Ne nankanat, Bog varuj, ampak polagoma, na podlagi blagovne organizacije, kolikor je že imamo. Posamezni neuspehi — razna konzumna društva, Agromerker — nas ne smejo ostrašiti, ne smejo biti merodajni; merodajni samo toliko, da si dobro zapomimo taur stojene naspak. Misel združnega blagovnega prometa je zdrava. Dobro urejena enotna združna organizacija bo razvoj teh zadrug pospeševala.

Druga velika ugodnost enotne združne organizacije bo v tem, da bo omogočeno stvarjenje, popolnejše delo. Doslej se je bilo treba ozirati pri združnem delu tudi na mnoge nezadružne momente, odslej bi preostajali samo združnogospodarski razlogi. To je brezdvomno velika korist. Delo postaja popolnejše. Ves združni pouk bo enotnejši, s tem postane tudi organizatorično delo in vse poslovanje enotnejše. Delež, glasovalna pravica, način posojevanja, nagrade, itd. itd., skratka cela vrsta navidežnih malih in vendar zelo važnih vprašanj, se bo dala urediti mnogo enotnejše in popolnejše. Z enotno združno centralo se zmanjšajo tudi režije, vzdrževanje več zvez zahteva gotovo več izdatkov, kakor jih bo zahtevala ena sama zveza. Končno bo z enotno organizacijo zopet omogočeno izdavanje statistike vsega slovenskega združništva, koje pomanjkanje se je v zadnji dobi v strokovnih krogih že močno občutilo; vobče bo to pospeševalo vsakovrstno združno literarno delovanje.

Na drugi strani utegne imeti od take ureditve svoj dobiček tudi slovensko politično življenje. Z združno reformo se izloči predmet, ki je zavzemal doslej v slovenskem političnem delu valno mesto. Zadruga ne bo mogoče uporabljati v malovredne strankarsko-politične agitacijske svrhe, kakor doslej, politični delavec bo primoran poiskati novih boljših sredstev za svoje udeleževanje. Politično delo bo s tem le pridobilo.

Naročajte in širite naš list!

Z ozirom na zadnjo oceno »Nemški koncert« v 1. številki »Jugoslovana« iz neznanega mi peresa, si dovoljujem omenjati, da je tudi pri naših koncertih občinstvo — kar se tiče prihajanja li koncertom — žal ravno tako netočno in je prišlo že nekako v navado, da mora umetnik na odru čakati na milost nekaterih, predno dobe prostor in se umire. Potem radi poslušanja. Tudi pri nas se to zdi mnogim posebno važno, skoro bi rekel — kot del programa. Nisem nasprotnik dostojnemu in upravičenemu ploskanju, a neumestno in netaktno je gotovo, če hrupni plosk završi celo večkrat med igro, kot se je to toplot zgodilo. Glede dodatkov bi ponovno svetoval, naj jih izvajalci nudijo koncem koncertnega programa, da se ne pripetijo med občinstvom neljube zmede. Tudi ropotanja v stranskih lokalih naj bi med koncertom bilo že enkrat konec. Ta grdoča je tekem vojske vedno na dnevnem redu. Pri zadnjem koncertu je med izvajanjem Beethovneve sonate poleg dvorane enkrat tako treščilo, da se je celo Balokovič med igro stresel.

In še eno besedo. Svoječas je razne solistovske koncerte prirejela naša »Glasbena Matica«. Danes se pa zdi, kot da so na njeno mesto stopila razna privatna podjetja, česar slovenska javnost ne odobrava. Zato nazaj k stari tradiciji!

Stanke Preur.

LISTEK.

Balokovičev koncert

Po mnogih nemških koncertih v naših hramih smo si močno želeli koncerta, pri katerem bi se bolj domače čutili. In to nam je nudil Balokovičev koncert v ponedeljek 12. novembra 1917 v »Unionovi« dvorani.

Mladi Hrvat Zlatko Baloković je sedanjí največji jugoslovanski goslar. Učitelj lu je bil — enako kakor Čehoma Kocianu in Kubeliku — slav-nopriprizani violinski pedagog prof. Ševčík, ki je nanj posebno ponosen.

V Ljubljani je Baloković tekem zadnjih let nastopil že večkrat ter vživa pri slovenskem občinstvu od svojega prvega nastopa dalje izredne simpatije. Je pač brat naše krvi in resnično velik umetnik. Od umetnika-virtuosa zahtevamo, da zna pronikniti tudi v najtežje in le redkim dostopne skladbe, da zna na videz mrtvem notnemu ogrodju vdahniti pravega duha in življenja. Naloga glasbenega umetnika je seznanjati občinstvo s pomembnimi glasbenimi deli svetovnih mojstrov in mu jih podajati na tako dovršen način in v tako idealni obliki,

kot so jih zamislili bogonarjeni skladatelji. Baloković je vsem tem zahtevam brez dvoma kos. Ne manjka mu niti za to potrebne inteligence, niti visoke tehnike. Je mojster. Igra z lahkoto in sigurnostjo, gosli mu pojo sočno in gorko; v srednji legi, v nižini in v največji višini — povsod ti je doma, povsod obvlada svoj instrument popolnoma. In če tudi se nam je topot zdel v tonu kot takem — to zlasti v prvem delu koncerta — nekoliko manj svež in izrazit kot prejšnje krat in so bili »pizzicati« parkrat za spoznanje preniklo igrami, moramo priznati, da nam je vobče zelo ugajal. Prav posebno smo občudovali njegove prekrasne, žive in bistre flageoletne tone in to ne le posamne, ampak celo dvojne v brzih igri. Veseli smo ga bili, veseli njegove lepo izglajene in temperamentne igre, veseli istotako njegovega tako prikupljivega, vse afektiranosti, pa tudi vse boječnosti prostega nastopa.

Spored koncerta je bil dobro sestavljen. V prvem delu klasika Beethovna in Corelli, v drugem moderni mojstri: Dvořák-Kreisler, Moskowski, Ševčík, Wieniawski.

V Beethovnovi deveti, R. Kreutzerju posvečeni violinski sonati smo se divili grandioznemu, v treh širokih, značilnih stavkih zasnovanemu delu, smo zrl velikega duha, moč in plemenitost volje, ki veje iz njega. Corellijeva »La folia« nas je zanimala po svojem starinskem, veličastnoresnobnem slogu,

ki tiči v njem že dovršen kos Bacha, Corelli (1653. do 1713.) je bil sam odličen violinski virtuozi in plodovit skladatelj zlasti violinskih skladb. Njegova »La folia« ima daljšo, izvorno kadenco. Čast Beethovnu in spoštovanje Corelliju! Toda posebno vžgal nas ni nobeden od njiju. Ko je pri Baloković zasviral Dvořák-Kreislerjev Slovanski ples v E-molu, nas je nekaj mehkega pobožalo, srca so se nam ogrela. Vedeli smo tudi, kaj je temu vzrok. Beethoven nam je sicer znanec, Corelli skoraj neznane, a Dvořák ne le po času bližji, temveč tudi po mišljenju, čuvstvanju in izražanju nepri-merne sorodnejši. Kako je donela ta dvoglasna, izrazitejša slovenskega čuvstva prežeta melodija na Balokovičevih goslih, tega ni mogoče povedati. Kar peli bi z njim. In v tem duhu je slo potem dalje: Moskovskega »Guitarre« in Ševčíkova »Holka modrooka«. Po tej skladbi je navdušenje med poslušalci priklopelo do vrhunca, aplavz se kar ni hotel poleči, dokler ni umetnik dodal še ene, sicer kratke, a jako lepe moderne skladbe. Z Wieniawskega tridelno, vendar nepretirano igrano veliko fantazijo na motive iz opere »Faust« se je vsestransko uspešno koncert dostojno zaključil.

Profesor Corellilich iz Trsta kot Balokovičev spremljevalec na klavirju je bil vobče zelo dober, pri Beethovnovi sonati morda tuintam malo preglasen, a sicer točen, diskreten. —

Proslava dr. Kreka na Trsatu.

Hrvatje na Reki in Sušaku, v domu naših starih bojevnikov Frankopanov, so napravili v nedeljo 11. novembra lepo proslavo očetu jugoslovanske ideje dr. Kreku. Slavnost se je vršila v novi veliki društveni dvorani Franciškanskega samostana na Trsatu. Na odru je bila okrašena slika dr. Krekova. Program se je izvršil sijajno. Na dnevnem redu je bilo petje, mešano in moško, med drugim „Slovenec i Hrvat“, deklaracija „Soči“, tamburanje slovenskih narodnih pesmi; profesor dr. Pelz, starešina kat. akad. društva „Hrvatske“, pa je podal izborni, pesniško sestavljeno karakteristiko dr. Kreka. H koncu je nastopil povabljeni gost iz Ljubljane ter razvil, kako moremo združeno Jugoslavijo, kateri ideji je zamislil dr. Krek, z vsemi močmi kulturno dvigniti, kako ves naš jug v smislu in duhu dr. Krekove prepreči z organizacijami materialne in moralne kulture: posojilnice, zadrage vsake vrste, društva za izobrazbo in prosveto, verske zlasti mladinske organizacije, organiziran boj zoper ljudske napake: alkoholizem, nenaravnost, psovke...; kako moramo vse svoje moči, ki smo jih doslej trtili v ljutem strankarskem boju, posvetiti blaginji naroda; kako se Slovenci in Hrvatje drugod drugega učiti; kako dvigniti zlasti našega seljaka, ki je glavni činitelj našega naroda, da bo ta naš narod ne samo svoboden in združen, marveč i osrečen gmotno in duševno... Zadovoljnost z večerom je bila splošna, navdušenje velikansko. Čisti dohodek za Krekov spomenik nad 300 kron.

Po končani slavnosti so podpisali in odposlali odlični udeležniki sledečo zaupnico

Slavnemu Jugoslovanskemu klubu na Dunaju.

Podpisani Hrvatje in Slovenci, zbrani 11. novembra na svetem Trsatu in slavec spomin velikega dr. Kreka, očeta jugoslovanske ideje, pošljamo slavnemu Jugoslovanskemu klubu in posebej še odličnemu načelniku, velečastitemu gospodu dr. Korošcu, svojo najiskrejšo zahvalo za tako odločno, možato in nevstrašno nastopanje in zastopanje naše velike rešilne ideje. Mi Vas, velečasteni gospodje poslanci, ki vam je v tem velikem in usodnem času izročena v roke usoda našega slovensko-hrvatskega naroda, v tej pogumni borbi za našo svobodo občudujemo, pa se tudi nadajamo, da boste v tej sveti borbi neupogljivo stali in vstrajali ter neizprosno dosledno izvrševali oporoko nepozabnega nam dr. Kreka, dokler ne bomo videli svojega ideala uresničena.

Bog Vas živi, krepčaj in osrčuj v nadaljnjem boju za našo sveto pravdo!

Tržaški Slovenci v spomin dr. Kreka.

Dne 23. novembra t. l. prirede tržaški Slovenci v spomin največjega Jugoslava dr. Kreka v cerkvi sv. Antona novega ob 9. uri zjutraj slovesno sv. mašo-zadušnico. Zbral se je v ta namen tudi poseben pevski zbor, ki bo pel pri sv. maši Försterjevo mašo „De Requie“, po maši pa slovensko zadušnico. K tej sv. maši se vabijo, da se je udeležijo v obilnem številu vsi tržaški Jugoslavi in drugi Slovani, da s tem pokažemo, da znamo častiti svoje velike može!

Iz Hrvatske.

(Dopis.)

Politična Hrvatska živi v — nadah. V saboru je sedaj na dnevnem redu vprašanje volilne reforme. Ali bo hrvatsko-srbska koalicija hotela oživotvoriti to volilno reformo? Ali se bo izjavila solidarno z „Jugoslovanskim klubom“? Koalicija je volilno reformo obetala, izvedla jo bo, ko odpadejo — budimpeštanske ovire.

Vsled globokih zvez, ki vežejo politike koalicije z „Jugoslovanskim klubom“, sklepa marsikdo na velike spremembe. In vendar je verjetnejše, da se bo hrvatsko-srbska koalicija še dolgo časa držala rezervirano z ozirom na novo stopnjo jugoslovanskega vprašanja in v zvezi z dogodki na bojiščih in v notranjem življenju monarhije. Stem seveda tudi gine upanje politikov hrvatske stranke prava (Frankovcev), ki ne skrivajo svojega poželjenja po vladi in oblasti, pa če prav je to tudi v nasprotju z osnovnimi temelji Anteja Starčevića. Bosna živi usiljeno življenje pod jarmom vojaške uprave. Tisti, katere sedaj grize vest zaradi nečuvenga preganjanja bosanskih Srbov, se upirajo sklicanju bosanskega sabora, ki ima srbsko večino.

Dalmacija strada, strada in živi vsa navdušena za novo Jugoslavijo. Razum Istre je Dalmacija najbolj edina v jugoslovanskem vprašanju. Po italijanski ofenzivi v Istri ni posebnega razpoloženja, ker avstrijska vlada postopa z istrskimi Hrvati prav tako kakor prej. Iz Srbije in Črne gore je le malo vesti. Čeprav živi tamkaj nekaj hrvatskih častnikov. Doslej se je v političnih vprašanjih oglašil v zagrebških listih samo en belgrajski vseučiliščni profesor.

Iz kulturnega življenja imamo omeniti, da se v Zagrebu snuje nov literarni obzornik „Književni Jug“. Sodelovali bodo najodličnejši hrvatski, slovenski in srbski književniki. Pravico do sodelovanja imajo vse literarne struje.

Iz časnikarskih krogov izvemo da bo katoliška struja, ki se zbira okoli jugoslovanskih „Novin“, kmalu začela izdajati svoj ljudski tednik. Na Hrvatskem je mnogo dnevnikov, toda dobrega tednika še nimajo.

Naša Goriška.

(Posebno poročilo „Jugoslavanu“ iz Goriške.)

Sovražnik je vržen iz naših rodnih tal. Vržen daleč v beneško ravan. Toda za njimi je ostalo razdejavanje. Gorica in okolica, Kras in kraji ob Soči, koder je šla bojna črta, povsod eno samo veliko pogorišče. Kedaj bo vse to zopet popravljeno, kedaj bodo zopet vpostavljeni beli domovi, kedaj zopet obdelana rodovitna polja, zopet urejene vinske Gorice! Res težke so bile žrtve, ki jih je ljudstvo prineslo. A naši narodni narodni nasprotniki, katerim smo zaslanjali Slovenci hrbet, nočejo nič vedeti o tem. Za njih velja še vedno ona stara pesem, da smo Slovenci narod druge vrste. Slovenec molči in trpi!

Lansko leto, tako nekako ob padcu Gorice je odgovorilo tržaški namestnik Fries-Skene goriškim županom na njihovo tozadevno resolucijo s posebnim pismom, ter jim je obljubil, da bodo dobili Goričani svoje šole in da dobi Gorica slovenske učilne napise. In sedaj je Gorica zopet v naših rokah. Sedaj bi bil

čas, da bi postale besede resnica! V koliko smemo upati? Veliko ne!

Glasovi.

Ljudstvo in jugoslovanska ideja. Mariborska »Straža« prinaša celovški dopis, ki se peča z znanim ugovorom nemških nasprotnikov, češ da naše ljudstvo ne razume jugoslovanske ideje in da ni za deklaracijo. Dopisnik pravi, da je čisto umevno, da navaden hlapec ne bo vedel tolmačiti vseh točk jugoslovanskega programa. Če bi vprašal tega ali onega Slovenca, če razume to jugoslovansko idejo, bi res marsikateri odkimal, češ, nisem še kaj slišal o tem; a če bi ga vprašal, če je zadovoljen s sedanjimi razmerami, bi dobil povečini odločen »ne« za odgovor. — To potrebo po pravičnosti, katera nam je tekem stoletij krivičnega nasilstva prešla v kri, to čuti mali otrok, ko mu ubijajo v šoli vso ljubezen in spoštovanje do rodne zemlje in do svoje matere, ko križajo njegovo nežno dušo; to potrebo čuti navaden knef, ki ne more razumeti, da bi svojih državljanov dolžnost ne smel opravljati v svojem jeziku; to potrebo čuti slovenski oče, ki mora učiti doma svoje otroke v materinščini; to potrebo čuti naša poselnika, ki dostikrat ne znajo čitati niti svojih poselnih knjižic; to potrebo čuti naš delavec v tovarni, katerega uničuje tuji kapital! In tem višja je ljubezen v srcu in tem bridkejša postaja želja po od pomoči pri naših izsolanih sinovih, ki morajo po kruhu na tuje, pri naših učiteljih, ki narodno umirajo med Nemci, pri našem izobraženstvu, ki gleda, kako veže sila roke in prodira in prodira. To so čutili vsi že davno». Edina rešilna pot iz teh neznosnih razmer je — deklaracija. Sveta dolžnost vseh naših poslancev, narodnih delavcev in v prvi vrsti našega časopisja je ta: »Vsadite idejo svobodne Jugoslavije« ljudstvu v glavo, voljo in srce!

»Posledice zunanjih zmag. Zaderski »Narodni List« meni, da ne bi zmagale proti Italiji nobene drugega naroda tako veselile kakor nas Jugoslavo, če ne bi se to veselje kalilo z druge strani! Kajti, odkar prihajajo z bojišča poročila o uspehih našega orožja, je rasla prevzetnost Nemcev in Mažarov v monarhiji. V njih časopisju in v parlamentu kriče, da so Slovani veleizdajalci, da so v službi entente, da njih narodni programi hočejo uničiti cesarstvo. To potrja govoriča. Wekerla v magnatski zbornici, to potrja različni Auerspergi, Helmerji in Nostitzl. Mesto ublaženja groze s poojstrenjem režima proti Čehom in Jugoslovanom. Vedno bolj naglašajo potrebo odcepljenja Galicije od Avstrije, da bi Slovani prišli v manjšino nasproti Nemcem. Nato opozarja zaderski list na posledice prejšnjih vojn ter pravi: Kaj bi koristile tej državi tudi najslajnejše zmage, ako bi v notranjem ustvarili razpoloženje obupa, če bi dali narodom povoda za največje nezadovoljstvo? Država bi bila podobna poslopiju, ki bi pač imelo lepo fasado, notri pa bi bilo trilo skozi in skozi. Danes je vsakomur jasno, da ta država potrebuje prerojenja, da z ene strani ntravi konec notranjem razporom, na drugi pa ne bi zadovoljna Avstrija pomenjala nobene nevarnosti za svetovni mir. Dr. Lamtsch je izgovoril nedavno v gosposki zbornici modre besede: »Boljša je zvezna država z zadovoljnimi narodi, nego pa enotna država z nezadovoljnimi narodi.«

Kultura.

Nova založba. Posebne vojne razmere so povzročile, da se kupujejo sedaj slovenske knjige bolj ko kdaj poprej. To dejstvo in spoznanje, da nimamo najvažnejših del svetovnega slovstva prevedenih v slovensčino, da moremo le malo dobrih knjig dati slovenskemu inteligentu v roke, da je takih za ljudstvo še manj, za mladino in za otroke pa skoro nič, je napotilo Novo založbo, da si je osnovala poseben književni svet, izdelala slovestveni načrt in da izda o Božiču svoje prve knjige.

Nova Založba namerja slovstveno produkcijo sistematično gojiti, kolik r ji bodo dovoljevale razmere. Najprej je zasnovala »Novo knjižnico« za izobražence, v kateri naj bi izhajala dobra izvorna slovenska dela kakor tudi prevodi znamenitih tujih avtorjev, bodisi leposlovne, bodisi znanstvene vsebine. V tej knjižnici naj bi se, če bo podjetju usoda mila, zbiralo, kar je človeški duh velikega napisal, kar je odličnega ustvaril v drami, romanu, pesmi, modroslovlju, zgodovini in prirodnih znanostih, kar je vredno, da se ohrani iz sedanjega časa in preteklosti. Za ljudstvo se pripravljajo »Slovenska knjižnica«, ki naj bi izdajala zlasti starejša slovenska dela, ki so širjim slojem manj dostopna ali jih v knjigotrštvu ni več dobili. Tudi ta knjižnica se ne bo branila prevodov, če so vredni, da postanejo last vsega slovenskega ljudstva. »Knjižnica za mladino« bo imela namen gojiti zlasti izobraževalno-zabavno slovstvo, potopise, slike iz narave, »monografije« o odličnih zgodovinskih možeh in znamenitih odkritjih. Kadar bo potreba, bo poselga tudi po knjigah, ki so sposobne, pojasniti mladini p men samozobrazbe in jo gmotno voditi do prave značajnosti. In slednjič — našim malim nimamo skoro ničesar dobrega dati, kadar se začne v njih buditi radovednost, kaj je skrivnega za tiskano besedo, kadar si njihova mlada domišljija zaželi pisanih slik, živih podob iz pravičnega in resničnega življenja. Tudi na te najmanjše brato našega naroda ne smemo pozabiti, Nova Založba jim je namenila »Knjižnico za otroke«.

Program Nove Založbe je torej zelo obširen, a vendar ni neizvedljiv, če se naši kulturni delavci družno strnejo okrog nje. Knjige spocetka ne bodo izhajale v določenih obrokih, temveč se bo ravnalo njih število po potrebi književnega trga; čim več odmevalcev, tem več novih knjig. Vendar bo založba skrbelja, da ne zagospodari kupec njej, ampak da sama vzgojno vpliva

na kupca, oplemenitujoč njegove potrebe, dvigajoč jih vedno višje. Za Božič izidejo prve tri knjige, po ena za inteligenco, mladino in otroke, za četrto žali Bog ni bilo mogoče dobiti tiskarne, ki bi mogla delo končati o pravem času, in bo knjiga izšla šele po novem letu.

Nova Založba je zadruga z omejeno zavezo, posamezni deleži znašajo 20 K, vsak član si jih lahko vzame v poljubnem številu. Ker potrebuje mlada zadruga tudi gmotne pomoči, vabimo Slovence, naj ji pristopajo kot člani. Dopisi se pošiljajo na naslov »Nova Založba, Ljubljana«.

Čudni koncerti. Zadnjič se je zgodilo, da je nemška pevka ponovno pela izključno nemško v slovenskem gledališču. Potem je ista pevka pela pred slovensko Ljubljano Lajovicve skladbe v nemškem prevodu. Potem smo se oddahnili, kajti »Slovenec« je naznanil nov koncert: »Klara Mudil je rodom Čehinja, in tako jo je srce privedlo tudi v naše mesto«. V svoji nepopoljšivi veri smo razumeli ta »tako«, da nam Klara Mudil prinaša, siromakom, tolažbo slovenske pesmi, da jo njeno češko srce vleče k nam. Po koncertu pa presenečeni beremo v istem »Slovencu«, ki je za prireditve ves teden agitiral: »Da vidimo tudi mi Ljubljancani enkrat kaj boljšega pri nas, je pač napredek, ki ga je vsako vesel. Vesel pa ni Čehinje, ki nemško poje ves očičeljni del programa... Torej zopet nova komplikacija! Prireditelci teh čudnih koncertov stopnjema poskušajo, koliko prenesemo. Najprej vtihotapijo nemško pesem v slovenski zavod. Potem slovensko pesem ponemčijo in jo pojo Slovincem. Slednjič postavijo na oder očitno renegatstvo in »Slovenec« navdušuje poštene ljudi, naj mu gredo plostat, dokler ga njegov pravični poročevalec ne udari po zobeh.

Krekov spomenik. Kakor slišimo, se bo v pondeljek 3. decembra t. l. vršila v Ljubljani v prostorih brezalkoholne restavracije enketla o spomeniku rajnemu dr. Kreku. Namerja se postaviti nagrobni spomenik, potem spomenik v Ljubljani in misli se na ustanovo v kulturne in gospodarske namene. K enketi je vabljenih precejšnje število moži, ki imajo veljavo v našem javnem življenju. Kdor ne bi mogel priti osebno, bo zelo ustregel »Odboru za Krekov spomenik«, če mu svoje misli pošlje pismeno.

Medicinska fakulteta v Zagrebu. V seji hrvatskega sabora dne 13. t. m. je naznanil oddelni načelnik za nauk in bogočastje, da so predpriprave za medicinsko fakulteto gotove in se ponk začne že v mesecu januarju ali februarju. S to fakulteto postane hrvatska univerza popolna. »Jugoslovanska akademija« bo uvedla svoj poseben oddelek za umetnost in tako se bo uresničil popolnoma načrt pokojnega biskupa Strossmayerja. Vseučilišče ima že nekaj let izvanredno lepo knjižnico v posebnem krasnem poslopiju, s kakršnim se ne more ponasati vsako evropsko vseučilišče. Na vse to opozarjamo naše slovenske visokošolce.

Dnevne novice.

Promenada v Selenburgovi ulici! Razposajeni razigrani obrazi. V očeh, na ustih in v srcu smeh — ponarejen in pristen. Med dekleti in z dekleti se sprehajajo častniki, naši in nemški. Najrazličnejših činov, najrazličnejših oddelkov.

Mimo tebe pristopicata dve jasnolasi osemnajstletki. Slovenska govornica in smeh! Kar naenkrat — nasproti pridejo častniki. In govornica dobi čisto drugo barvo: »Nicht war Else, es war so herzig. — Wirklich, Manica, ich hab mich sich fruchtbar gelacht. — Ah ti uboga nemščina. —

Ob zidu stoji visokovzrastel mladenič z rdečo dragonsko vojaško čepico. Kot gora, kot hrast, kot jelka! Naš fant, naše zemlje sin. — Salutira ti strumno: »Gospod, invalid, ravnokar došel iz Rusije«.

Pogledaš — ena noga prav v stegnu odrezana. Vojna —

A na ulici sumi življenje in se peni kot šampanjec v kozarcu —

V kristalnih kozarcih se smeje zlato vino. Obrazi so razgreti, židane volje. Treba je vtopiti, pozabiti vsaj za trenotek bolest in težo vojne.

V sobo stopi malo, blede dekletce. S plahimi očmi in s trepetajočo roko ponuja cvetlice-nageljne, rože in nekaj zelenja. »Odkod si otrok?« — Začuden te pogleda: »Iz Gorice«. »Slovenka, ali si se naučila šele v Ljubljani slovenski?« Oči se ji zaiskre: »Slovenkas«. »Oče?« »Na vojni — že leto ni pisal?« »Mati?« »Varuje mlajšo, bolno sestrico.« V očeh zablete solze. Za hip.

»Gospod, kedaj se vrneš v Gorico?« —

Blago na karte. Na vožnji z Dunaja potožim sopotniku: Kaj bo z našimi revnimi sloji, ko noben revež ne more več obleči ne sebe, ne otrok? »Zakaj ne?« vprašasopotnik. »Ko ni nikjer več blaga!« »Blaga?« No jaz sem videl sedaj še skladalnice parhenta, kotenine, svile, baržuma. »Ko ga neverjetno pogledam, se priveri in mi ponudi dokaze. Nisem jih sprejel. Ali vprašanje me spremlja: Ako si lačen meščan prinese nahrbtnik krompirja, če proda kmetica liter mleka — se dvigne ves aparat zoper nju, če pa otroci ne morejo — ker so nagi — več v šolo, če reveži prezebajo, ko je še robe zanje na milijone — tedaj se izda povelje: Sedaj je tudi blago na karte. In posledica je, da židje prodajajo meter parhenta po 17 K, otroci in reveži naj si pa izkarkt izrezljajo figove liste ter se z njimi preselijo v paradiz.

Cesar rešen iz smrtne nevarnosti. Zadnje nedeljo je globoko pretresla, obenem tudi vzradostila vso državo vest, da je bil cesar rešen iz valov Soče. Ljudstvo upa, da naš cesar Karol kmalu razglaši za vse narode pravični mir in zato je njegovo veselje vsled rešitve še večje.

Povsod novo življenje... Odkar je bila razglašena naša majniška deklaracija, povsod nov duh in novo življenje. Tudi jugoslovanski časnikarstvo gre z novo dobo. Mi smo ustanovili »Novo Založbo« in »Jugoslavan«, naši hrvatski tovariši so povečali svoje »Novine«, starčevičanci izdajajo izvrstne dnevnik »Hrvatsko Državo«, hrvatski inteligenti obzornik »Hrvatsko Njivo«. Mlada struja v slovenski napredni stranki začne izdajati poljudno glasilo za deklaracijsko politiko »Domovino«, njihova »Tiskovna zadruga« začne izdajati razne knjige in poljudno znanstven list. Narodno krilo v slovenski socialno-demokratski stranki pride menda tudi do lastnega glasila. V času lakote hoče ljudstvo tudi duševne hrane...

Vseslovenski odbor za preskrbo invalidov. V Ljubljani se je osnoval iz zastopnikov vseh sloven-

skih strank in raznih javnih korporacij, vseslovenski odbor za preskrbo invalidov? Predsednik je državni poslanec dr. Lovro Pogačnik, podpredsednika sta državni poslanec dr. Vl. Ravnhar in konzist. svetnik Janez Kalan, tajnik je urednik dr. Fran Jež, njegov namestnik je uradnik »Dež. mesta za krmila« Fr. Skrbec, blagajnik je župnik Anton Mrkun, njegov namestnik je uradnik Okrajne bolniške blagajne v Ljubljani, Vikt. Zorč. Razum teh je v odboru še veliko število javnih delavcev in funkcionarjev. Po posameznih kronovinah se ustanavljajo pokrajinski odbori. Odbor si je vzel za nalogo vsestransko skrb za slovenske invalide in zato lahko računa, da ga bo vsa naša javnost vneto in gmotno podpirala. Slovenskih invalidov je zelo dosti in njihova usoda vzbuja veliko sočutje in zahteva nujne pomoči. Ne pozabimo, da so nam ti junaki brez oči, brez rok, brez nog in z nezdravljivo boleznijo ohranili domovino in pomagali priboriti — Jugoslavijo!

Dopise in darove v denarju in blagu — čim več, tem rajše — sprejema »Dobrodelna pisarna« v Ljubljani, Kolodvorska ulica.

Vojaške oprostitve in državni poslanci. Razni ljudje se obračajo na državne poslance zaradi vojne oprostitve. Opozarjamo vse one, ki hočejo v tem ozirom poizvedb, da podajo natančne podatke, to je: ime, priimek, rojstni kraj, domovinsko občino, politični okraj, deželo in rojstno leto. Dalje je potrebno navesti, kedaj in kje je bila prošnja vložena in če je bila ista že odposlana na Dunaj. Brez teh podatkov je poizvedba oziroma posredovanje sedaj nemogoče.

Pri čeških delavcih. V Brnu se je v nedeljo vršil shod delegatov čehoslovanske kršč. soc. delavske organizacije za Moravo, katerega je vodil dež. posl. Sramek. Organizacija stoji vkljub vojski trdno in razmerno napreduje. Na zborovanje je prišel tudi posl. Gostinčar, ki je izročil pozdrave slov. tovarišev — delavcev. Omenjal je tudi dr. Kreka, ki je obhajal z isto ljubavjo češko kakor slovensko delavstvo in ljubil češki narod z isto prisrčnostjo kakor jugoslovanski. Ko je Gostinčar omenjal dr. Kreka, je ves zbor vstal iz sedežev in stoje poslušal govor. Shod se je zaključil z mirovno manifestacijo po navodilu papeža in s proslavo cesarja — kralja češkega, kateri je bil rešen ob Soči smrtne nevarnosti.

»Osrednji odbor «Jugoslovanskega kluba» za begunce« se ustanavlja na Dunaju. Odbor bo enotno uredil celo begunsko vprašanje in imel veliko dela z vmitvijo naših goriških rojakov in obnovitvijo razdejane solnične Goriške.

»Domov, domov...« in vendar svetujemo ubogim goriškim rojakom, naj potrpijo z vrnitvajo. Morda ni vojna posast misler tako divjala kkaor po naši ubogi zemlji. Župani so se vrnili v svoje občine. Počakati moramo njihovega glasu in navodil »Jugoslovanskega kluba«.

Za Krekov spomenik je dosedaj nabranih 13.495 K 40 vin. — Darove sprejema tudi naš list.

Sedmo vojno posojilo naj podpiše vsakdo po svojih močeh!

Drobtine.

Prvi slovenski glas proti Jugoslovanskemu klubu. Da se je načrt naj se Galicija brez sodelovanja avstrijskega državnega zbora odcepi od države, rodit v Berlinu, je znano. Znano je tudi, da so to vest avstrijski Vsenemci navdušeno pozdravili, saj bi tisti hip, ko bi se nameravano dejanje izvršilo, Slovani izgubili večino v državnem zboru in bi občutili vso težo nemške pesti. Kdor prav pomjue pomen in poklic Avstrije, ve tudi, da bi tako dejanje državo notranje zelo oslabilo, da bi omajalo odporno moč naših front, ki jih branijo slovanski vojaki v prepričanju, da se bore tudi za svoj obstoj. Zato je dr. Korošec izjavil dne 8. novembra v proračunskem odseku državnega zbora v imenu Jugoslovancov in Čehov: »Zelo se čudimo, da se tako važna stvar kakor Poljska ne razpravlja prej v parlamentu. Šele preko Berlina vzemo, kaj se nam pripravljajo. Če je vse to resnica, bo imel korak osrednjih veselih velik vpliv na zunanjo politiko, podaljšujoč vojsko, ter na notranjo politiko, tirajoč Čeha in Jugoslavoane v manjšino in obsojajoč jih v narodno brezpravnost. —

»Domoljubovo« — »poročanje«. »Domoljub« je prinesel to-le novico: »Katoliško politično društvo za kamniški politični okraj je v zvezi z zastopniki občin naprosilo načelnika S. L. S. deželnega glavarja dr. Ivana Sušteršiča, da za čas do novih volitev za ta okraj zastopa koristi okrajja v državnem zboru in nasproti vladi. Katoliško politično društvo vabi vse volilce, naj svoje težnje sporočajo načelnstvu Katoliškega političnega društva v Kamniku, ki bo v to svrhu v stalni zvezi z načelstvom stranke«. — Ta novica je zlagana. »Kat. pol. društvo za kamniški okraj« ni imelo v tem času nobene seje in ni nič takega sklenilo. Pač pa se je sešel odbor »Kmetске zveze za kamniško dekanijo«, ki predstavlja politično organizacijo S. L. S. v kamniškem okraju, in je objavilo o tej svoji seji naslednje poročilo: Odbor Kmetске zveze za kamniško dekanijo, zbran v seji dne 24. oktobra t. l. v Kamniku v navzočnosti pod-

pisanih odbornikov, je soglasno sklenil, da se v zadnji začasni zastopstva kamniškega po dr. Krekovi smrti izpraznjena okraja obrne do Jugoslovanskega kluba, naj on določi, kdo ima zastopati interese našega okraja. Po misli odbora bi bila za to najspodobnejša gospoda dr. Lovro Pogačnik kot zvest ucenec in prijatelj blagopokojnega dr. Kreka in dr. Benkovič kot kamniški rojak. In v dr. Krekovem narodnem in ljudskem duhu hočemo — to lahko izjavljamo v imenu ogromne večine ljudstva — naj se vodi dalje naša politika. Ves slovenski svet, da, vse slovanstvo v Avstriji je ob dr. Krekovi smrti sijajno manifestiralo, da je bila dr. Krekova politična smer prava. Kmečka zveza bo zastavila ves svoj vpliv, da se bo naša politika nadaljevala v duhu nepozabnega nam dr. Kreka. Sveto zapuščino Krekovo bomo zvesto čuvali nasproti vsakomur. — Franac Borc, tajnik, zapisnikar. Pimat Anton, Valentin Benkovič, I. Strcin, Franc Gams, Župan, Karel Prelesnik, Domoljubovo uredništvo je bilo pozvano, naj to poročilo resnici na ljubo objavi. »Domoljub« pa, ki je brezimno laž razširil prej po vsem slovenskem, se je resnice ustrašil in je popravek, podpisan s polnimi imeni mož in županov, svojim braicem kljub izrečnemu pozivu — utajil!

Tudi izjava izjava občine Sodražice za jugoslov. deklaracijo se glasi: »Pri proračunski seji dne 27. oktobra t. l. zbrani občinski odbor se pridruže slovenskim občinam in drugim korporacijam, ki so se izrekle za jugoslovansko deklaracijo, želeč udeležiti jugoslovanskega kluba v zvezi z drugimi slovenskimi posilanci dela neumorno za udeležitev naših minimalnih zahtev. Posebno pa priporočamo deklaracijo našemu častnemu občani in deželnemu glavarju prebriag, gosp. dr. Iv. Sušteršiču, v katerega je naša občina od nekdanj stavila vse svoje zaupanje do sedaj, (ko je prenameni takozvani oče te deklaracije) on stoji vedno na straži, da delo za naš ideal ostane vedno sveže. Ker tako željno pričakuje konec grozne vesoljne vojske, se zahvaljuje tudi sv. očetu za njegovo miroljubno noto, in našega presvitelega cesarja Karla za njegovo veliko ljubezen do njegovih narodov in njegovo neumorno delo za mir! Županstvo trga Sodražice, Anton Lavrenčič, župan.«

Vojska.

Zgodilo se je kakor smo povedali zadnjič. Poročati moremo o važnih dogodkih v Mezopotamiji in v Palestini. Ob turško-perzijski meji je vse polno bogatih petrolejskih vrelcev, segajočih tja do Tigrisa. Eden največjih je pri Tekritu, 180 km od Bagdada. Vse druge so Angležji osvojili že lansko leto, zadnji teden pa se Tekrit. Sedaj gredo naprej, smer je Mosul. V Palestini je od bitke pri Gazi koncem marca t. l. vse spajo, navidez vsaj. Angležji so se pripravili in so ta teden napadli. Vzeli so zelo važno Gazo, v notranjosti Birsebo, predrl drugo turško obrambno črto, polastili se Askalona, znaneča nam iz zgodovine Filistejcev. Osvajali so 70 gre črta severno od Ezdada proti jugovzhodu čez topov, za tamonje razmere veliko številno. Sedaj bet Džibrin in Hebron. Razdalja Hebron-Jeruzalem je 30 km. Angležji upajo na Jeruzalem.

Nas pa zanima seveda predvsem beneško bojišče. Ko smo se ustavili pri Tagliamento, je nastalo vprašanje, ali naj napademo frontalno ali naj počakamo napredkov Kroatinske armade. Odločili smo se kar za prvo, ker se Italijani za Tagliamentom še niso mogli urediti. Slo je brž naprej, čez Livenco do Piave. Tačas so pa napadale tudi druge armade, iz Koroškega in Tirolskega sem. Ker vsled goratega ozemlja in res dobre laške obrambe, niso mogle tako hitro naprej kakor proti Pivavi prodirajoči armadi Borojevića in Belowa, je nastala v fronti velika vreča ob srednji Pivavi s središčem Beluno. Krepek pritisk od jugovzhoda in severozahoda je vrečo izpraznil. Kar pa ni dosti hitro ušlo, so ujeli, en sam dan enkrat 10.000 mož. O vzdanih topovih i. dr. še ne vemo dosti. Med tem je pa začelo govoriti orožje tudi na planoti Sedmerih občin in na obeh straneh Brenne. Italijani so imeli tam velikanske utrdbe, saj gre podaljšek fronte ob Brenti naravnost proti Benetkam. To so predstraže Benetk. — Utrdba za utrdbo je padla, zasedli smo važni Primolano, vzdolžno od tam Fonzaso in Feltr ob Pivavinem kolenu. Pogled na karto pravi: Nadaljni uspehi na planoti Sedmerih občin in južno od Primolano-Feltre morajo prisiliti armado ob dolnji Pivavi, da se umakne sama ob sebi. Nam ni treba frontalnega napada z vso silo, bil bi samo pomožna akcija za boje na severu. Izbuge zato seveda manjše, kajti za Pivavo so Italijani vsekar bolj pripravljene kakor so bili za Tagliamentom. Mnenje vojaških kritikov entente priporoča umikanje za Adizo; predno pride laška armada tja, bi bilo tam že vse urejeno in pripravljeno, do tedaj bi prišle na fronto tudi angleške in francoske pomožne čete. Adizka fronta bi se opirala na eni strani na Verono, na drugi pa na močvirja. Ta fronta pa pomeni za Italijo poleg vsega drugega tudi izgubo Benetk, Padove in Vicence.

Mi kot napadalci smo v Gornji Italiji veliko na boljšem kot Italijani. Reke, prekopi, ceste z živimi mejami in drevjem ob straneh, nasipi, od drevesa do drevesa se vzpenjajoča trta itd. onemogočajo vsak pregled, nikdar ne vemo, kje zbira napadalec glavno

silo, odkod prihaja. Gornja Italija izživja na napad. Cadorna se je umaknil Diazu; je isto, samo drugo ime.

Politika.

Poziv, »Jugoslovanski klub« potrebuje o persekucijah v vseh naših krajih izza početka vojne, posebno o načinu postopanja proti našim ljudem točne informacije. Navesti je treba ne le dejstva, ampak tudi imena prizadetih ter priče. Splošno je potrebno, da se vsaka stvar more dokazati. Vseled tega se prosil, da se pošiljajo vsi podatki o persekucijah in krivicah na slovenskem jugu ali v priporočenem pismu ali pa potom zaupnih oseb na: Predsedstvo »Jugoslovanskega kluba« na Dunaju, 3., parlament.

Dunaj, dne 6. novembra 1917.

Načelnik.

Pametna misel, Ker v marsikteri dekaniji letos ne bo več pastoralnih konferenc, pri katerih bi se naša duhovščina izjavila za majniško deklaracijo, zato predlaga štajerski duhovnik, naj v takih dekanijah opravijo slovesno zadušnico po ranjem prvoborniku dr. Kreku in ob tej priliki duhovščina lahko podpiše izjavo za deklaracijo.

Jugoslovanski delegat. V torkovi seji državnega zbora je bil izvoljen za goriskega delegata poslanec Fon, za njegovega namestnika dr. Gregoričič, Dalmatince so izvolili dr. Čingrija, za namestnika dr. Sesardiča. Koroška nima nikdar slovenskega delegata, Štajerska in Istra letos ne dobita slovenskega zastopnika. Kranjski državni poslanci so izvolili za delegata dr. Korošca, za namestnika so mu postavili vitez Pogačnika.

Volitve v delegacije in kranjska S. L. S. Na kranjskem ima »Slovenska ljudska stranka« večino državnozbornskih mandator. Dva njena mandata sta prazna, zakaj ne Povšeta, ne dr. Kreka ni več. Vodstvo stranke je v seji dne 18. septembra t. l. ukazalo svojim državnim poslancom, naj za kranjskega delegata volijo strankinega načelnika in deželnega glavarja dr. Sušteršiča, za namestnika pa tedaj še živečega dr. Kreka. — Kakor izvem, je dr. Sušteršič pri volitvah dobil 1 glas, dr. Korošec pa 7.

Zakaj ni dr. Sušteršič izvoljen v delegacijo? Vzrok za to dejstvo, o katerem razmišlja vsak politično misleč človek na Slovenskem, ni morda ta, da je dr. Sušteršič svoj čas — se pred letošnjim poletjem — kar narekoval svojim državnozbornskim tovarišem, da morajo voliti njega za delegata. Kranjski državni poslanci S. L. S. niso mogli poslušati samo načelnika in po njem sestavljenega vodstva, ampak tudi glas naroda in svoje vesti. Vprašanje naše deklaracije je stopilo v skrajno osprejdo. Odločitev se bliža. Kdo naj v tem odločilnem trenutku na najbolj pristojnem mestu za monarhijo in cel svet zastopa našo idejo? Mar ne tisti, ki niso zaupanje celoga jugoslovanskega naroda? V prvi vrsti ima odgovornost in zato tudi besedo v našem vprašanju načelnik »Jugoslovanskega kluba«, dr. Korošec. Kranjski državni poslanci so v soglasju z večino slovenskega naroda pozabili, da obstoji še neka »kranjska meja«, katere pa od 30. maja ne smemo več poznati. Sicer pa tudi »Kranjska« ne bo pozabljena v delegacijah. Ali ni svojčas ravno na predlog dr. Sušteršiča bil dr. Korošec izvoljen za »kranjskega« delegata in ali ni z vso vnemo zastopal ožjih kranjskih interesov? Z mirno zavestjo so kranjski državni poslanci tudi sedaj prepustili mandat »kranjskega« delegata izkušnemu štajerskemu politiku, ki je splošno priznan in ljubljen voditelj avstrijskih Slovencev, Hrvatov in Srbov. Dosedajni razvoj je pokazal, da naš narod župa tako mesto brez skrbi in z velikim upanjem prav lahko njemu in — samo njemu.

Se enkrat volitve. »Neue Freie Presse« piše: »Pri volitvah v delegacije na kranjskem so stopila nasprotja v S. L. S. privikrat javno na dan. Izvrševalni odbor in vodstvo S. L. S. v Ljubljani sta še junija meseca in sedaj ponovno sprejela sklep, da morajo kranjski poslanci S. L. S. voliti dr. Sušteršiča v delegacije. Pri današnji volitvi v delegacije je bil izvoljen načelnik »Jugoslovanskega kluba« dr. Korošec, ki zastopa štajerski volilni okraj, a ni mogel biti izvoljen na štajerskem za delegata, poslanec vitez Pogačnik pa za namestnika. Ta izid volitev je posledica opozicije, v kateri stoji po umirlem dr. Kreku osnovana mlada smer stranke proti izvršilnemu odboru in vodstvu stranke v Ljubljani, kjer so v večini pristaši dr. Sušteršiča. Pristaši dr. Korošca izjavljajo, da sestava odbora stranke ne odgovarja več dejanskim razmeram in da so prišli ti člani izvršilnega odbora deloma dotom kooptacije v strankin svet. Zato niso ti sklepi za poslance več obvezni! —

Kaj bo storil dr. Sušteršič? Kakor poroča »Reichspost« bo dr. Sušteršič najbrže započel odločne korake proti svojim kranjskim tovarišem, kar bo vodilo do javnega boja v kranjski »Slov. ljudski stranki«, ki že dolgo tli na tihem.

Državni zbor je zadnji teden obravnaval več važnih zadev. Država bo deželam naklonila 70 milijonov K za učiteljstvo. Še v tem zasedanju predložila vlada zakon proti jetiki in spolnim boleznim; padel pa je vladni načrt vinskoga davka; vrgli so ga v precejšnji meri jugoslov. poslanci. V odseku so razpravljali tudi o davku na vojne dobičke. Štajerski slovenski poslanci so pretrgali vse zveze s sedanjo vlado v vprašanju preskrbe na štajerskem. Neprestano so že mesec in mesec dregali vlado, naj odpomore neznošnim razmeram, v katerih trpi slovenski del dežele, pa vlada je bila gluha. Sedaj pa so naše ljudje trdi in odločni.

Mažarski kardinal-primas Czernochi o Slovaki. »Pester Lloyd« prinaša serijo razgovorov z vodinimi mažarskimi politikami o poljski debati v avstrijski zbornici. Vsi napadajo Jugoslovane in Čeha. Med njimi tudi kardinal Czernochi, ki se je povzpelo do trditve, da se Slovaki na Ogrskem dobro godi in da so zadovoljni z ogrsko vlado. Czernochi poudarja, da se Slovaki nečesto združiti s Čehi, ker bi tako izgubili svoj jezik in katoliško vero ter postali »Rusiti«. — To je že nekoliko

prehudo. Ali ne pozna Czernochi globoko vernega češkega moravkega ljudstva? Zdi se, da je pri Mažarih slepi naroda sovražnik pri prvem in zadnjem zatemanju pamet. Sicer pa je Czernochov brat — Slovaki. »Slovaška Matica« je bila ustavljena prav radi tega, ker je hotela gojiti slovaški jezik.

Jugoslovani bolj nevarni nego Poljaki! Za koga? Za Nemce! Toda ne samo za Nemce, ampak tudi za Mažare. Tako je naglašal v »Az Estu« član mažarske zbornice Berzeviczy. Vemo, da sanjajo Mažari in Nemci v tem, kako nas bodo Jugoslovane potujčili. Zato nismo zbrati vse odporne sile.

Prot Čehom in Jugoslovanom. »Narodni Listy« poročajo, da pripravlja vlada ostro izjavo proti stremljenju Čehov in Jugoslovanom po lastni državnosti.

»Proč od Avstrije!« Ogrski listi so zopet enkrat ogorčeni nad Avstrijo in napovedujejo Avstriji najhujši boj. »Az Est« piše: Obracunali bomo s sovražniki v Avstriji in pričeli boj proti Avstriji. Naše geslo na avstrijsko vojno napoved je izraženo v dveh besedah: »Proč od Avstrije!« Drugi radikalni listi zatrjujejo, da je Avstrija še vedno sovražnik Ogrske.

Poljska debata v nemškem državnem zboru in v avstrijskih delegacijah. Prihodnje dni napovedujejo važno debato v nemški državni zbornici o poljskem vprašanju. Poljsko vprašanje se bo razpravljalo tudi v avstrijskih delegacijah.

Pred odločitvijo poljskega vprašanja. Iz Varšave prihaja vest, da pojde regentski svet v najbližjih dneh v Berlin in na Dunaj, da se razgovori z vladarjema Avstrije in Nemčije o rešitvi poljskega vprašanja. Ta dogodek je izredne važnosti.

Ententa je strahovito udaril poraz na italijanskem bojišču. Italijanski načelnik minister je obiskal Pariz, kjer je Lloyd George zaveznikom pravil bridke resnice o pomanjkljivi enotnosti v vojskovanju entente. Jako živo je opisal našo zmago v Italiji, da mu to hivalo v Londonu zelo zamergo in govorijo o ministrski krizi. Sicer pa so vodilni ententini voditelji v Parizu sklenili ustanoviti skupni vojaški svet in so poudarjali potrebo vojne do konca.

V Rusiji je želja po miru povzročila novo revolucijo, ki je izbruhnila 3. novembra in je dovela do splošne državljanske vojne. Poročila iz Rusije so nezanesljiva in sedaj jih sploh ni. Cete Kerjenskega so haje krvavo pobite. Zadnja poročila trde, da ima Rusija sedaj nič manj nego 5 različnih vlad. Če zmaga Ljeninova struja, tedaj imamo pričakovati nove mirovne ponudbe, ki bo slonela na miru brez aneksij in odškodnin in samoodločbi narodov. Če pride taka ponudba, bosta tudi osrednji sili morali dati jasen odgovor glede mirovnihih pogojev.

Za mir! Po najnovejši ruski revoluciji je avstrijska nemška socialna demokracija vnovič začela z živahnijo mirovno propagando. Prihodnje nedeljo bo priredila po Štajerskem veliko mirovnihi zborovanj. Zadnje nedeljo pa je na Dunaju zborovalo 50.000 delavcev, ki so odločno zahtevali mir. V svoji resoluciji pravijo: »Splošno se spoznava, da vojaška sredstva ne morejo odločiti vojne. Dolžnost vlad je, da jasno in nedvoumno določijo svoje vojne cilje ter ustvarijo podlago za doseg trajnega mira.« Po-zdravljajo novo rusko revolucijo in obljubljajo, da se bodo v naši državi neustrašeno borili za konec vojne in za skorajšnji demokratični, življenjskim potrebam vseh narodov odgovarajoči miru. Od-klanjajo vsak vladni načrt, ki bi oviral sklep miru. Avstroogrška vlada naj sporazumno s svojimi za-veznicami takoj povabi sovražne države k mirov-nim pogojem in jim v vabilu jasno pove: 1. Da centralne države ne streme po osvojitvi sovražnega ozemlja in da ne zahtevajo nikakih vojnihi odškod-nin. 2. Da centralne države nečesto anektirati Bel-gije, Srbije, Rumunije, Poljske, Litavske in Kurske in da jih tudi ne nameravajo politično sebi pripojiti, niti jih obdržati v gospodarski ali vojaški odvisnosti. 3. Da hočejo centralne države mirovnemu kongresu predložiti konkretne predloge o uredbi mednarod-nega prava, o mednarodnem razoroženju in o re-šitvi vseh mednarodnih sporov po obligatoričnem razsodišču. 4. Da vlade centralnih držav priznajo v Rusiji sedaj faktično obstoječo javno oblast ter jej ravno tako kakor vsem vojujočim se državam v svrhu mirovnihih pogajanj ponudijo premirje.

Najnovejše.

ČEZ ENO LETO.

Z Dunaja nam pišejo o priliki volitev v delegacije:

»Kdor je poznal dr. Evangelista Kreka, iz tega srca ne bo nikdar izbrisal čas mučnihi spominov na sredino novembra leta 1916. Povabili so takrat tudi Kreka k seji izvršilnega odbora S. L. S., kamor je spadal kot poslanec. Prišel je, ne da bi bil prej organiziral in pripravil svoje prijatelje, zanašal se je na moč umstvenih razlogov, s katerimi bo zastopal svoje stališče. A noben razlog se ni prijel večine poslušalcev. Med temi ni bilo niti ene osebe, ki bi ne bila čutila vsaj v skrivnem kotu srca, da je obre-kovani mož, ki sedi med njimi, oče ne samo naše stranke, ampak tudi v mnogem oziru njegov duševni oče, kateremu se ima zahvaliti za najlepše, kar ima njegova duša od delovanja v javnosti. Mnogi je tudi doživel na lastni osebi Krekovo skrb za gmot-ne potrebe prijateljev. Sam je delal nekako načel-oma zastoj, zavel se je pa vedno z vneto zato, da dobe prijatelji za poštno delo tudi poštno pla-čilo. Zato je smatral dr. Krek za nenaravno, če bi oče, bolehen vrhu vsega, moral šele premišljevat i in plesti zvijače, kako se bo branil nasproti svojim otrokom. A ti so bili mobilizirani in disciplinirani

za nastop, na katerem naj pozabijo na klic srca in spomina. Hudo je, da tudi naš narod ne bo prost očitka nevhvaležnosti napram svojim dobrotnikom — q pustimo to! Eno leto je minulo in mi vidimo danes, da je hotel Bog splesti našemu očetu muče-niški venec okrog glave in ga nato — vzeti k sebi. »Današnji dan pomeni novo ponižanje zame«, je rekel doktor. »Lve noči spanja me je veljalo«. Druge nemirne noči smo morebiti krivi njegovi prijatelji, ki nismo videli na prvi mah potrebe, da je ponižani in razžaljeni vse pretrpel, da je le ostal v stranki in mu je bilo omogočeno, še naprej za svoj narod delati in trpeti. »Vi pravite: Odsel naj bi bil jaz iz dvorane, ko sem videl, da so moje besede bob ob steno. Kaj pa potem? Morebiti bi se bila vzdignila z menoj osmina zborovalcev. Izključili bi me bill iz stranke — in kakšen stojim jaz potem pred jav-nostjo, če obdržim še svoj mandat? Meni ni za mandat.« Pozneje se je dr. Krek enkrat izrazil, da namerava po vojski pustiti politiko in živeti nalogi, poučevati ljudstvo v raznih tečajih in predavanjih in spisati več spisov o vseh vprašanjih, ki so pe-reča in velpomembna za razvoj posameznih stan-ov pri nas. Op. kor.) »Ali sedaj je položaj ak, da je moja navzočnost v politiki potrebna, jaz ne morem nič zato, če se to sliši kot malo samohvale. Jaz čutim, da sedaj svojega mesta ne smem zapustiti.« Zadnega pol leta njegovega življenja: dosega zve-ze med nemškimi narodi sploh in Slovani posebe, deklaracija, njegovo misionarjenje med Jugoslovani, na katerem je zapel svojo labudjo pesem o ve-leizdajstvu tistih, ki delajo sužnje — nam je poka-zalo, kako usoden bi bil za naš narod korak, ki se niam je zdel ob prvem vtisu poročila o zborovanju najbližji. Dr. Krek je izvršil še svoje veliko delo in odšel po plačilo. Ostavil nam je za dedščino idejo, na katere oltar je položil zaklade svojega duha in srca in moč telesa.

Sredina novembra leta 1917. Sedem osmin od-danihi glasov je dobil v državni zbornici pri volit-vah v delegacije mož, o katerem so bili poslanci najbolj prepričani, da bo v delegacijah zastopal — Krekovo stališče. Duh njegov živi, budi. Množe bo-ričev se vrste. —

Narodno gospodarstvo.

Prevezne cene Zavoda za promet z žltom v Ljubljani za letino 1917.

Za 100 kg:

Pšenica 40 K, rž 40 K, soržica 40 K, ječmen 37 kron, oves 36 K, ajda 40 K, koruza 38 K, proso 40 K, grašica 35 K, zadnje žito 35 K, koruzni storži 15 K. Fižol 80 K, grah 80 K, leča 120 K, bob in nekoli-ko skvarjen fižol 60 K, prebran krompir 22 K.

Kdor odda pšenico, rž ali sorščico do 15. nov. 1917 prejme k zgorajšnji ceni dodatek 2 K, oves do 30. novembra 1917 pa dodatek 3 K. Za semensko žito dovolijo dodatek 5 K.

Žito je postaviti na postajo, kontraktni mlin ali skladišče žetnega komisarja, krompir na bližnjo železniško postajo.

Vse našeto blago je pod zaporo in se sme prodajati le Zavodu za promet z žitom.

Cene za les, sklenjene od Zveze avstrijskih les-nih veltregovcev na Dunaju za kubični meter (m³): Hlo di neotesani, mehki 42—60 K, trdi 55—112 K, otesani, mehki 80—112 K; deske, mehke 95 do 120 K, trde 120—200 K.

Tržne cene mest Ljubljane od 1. do 30. nov. 1917.

Meso za 1 kg:

Goveje spriklado: I. vrste K 6,20, II. vr-ste K 5,20, vampi, pljuča, vime à K 1,20. Loj K 6.

Telečje spriklado: I. vrste K 5,20, II. vrste K 5,—, drobovina K 3,60 do K 4,—.

Praščičevo, sveže: Stegno, pleče, šinjak K 8,40, karé K 9,20, rebeca K 7,52, jetra K 4,—, ledvice K 4,80; prekajeno: K 8,60—9,72.

Klobase sveže, kranjske: K 11,— za kg. Konjsko: I. vrste K 3,20, II. vrste K 3,—.

Mleko za liter 48 vin., jaja za kos 32 vin.; jabolka K 1,50, hruške K 1,32, suhe češplje K 1,20, pravi kostanj K 2,—.

Vino na debelo K 3,60, na drobno do K 5,—. Drva za m³ trda K 32,—, mehka K 25,60. Seno za 100 kg K 28, škopa K 20, navadna slama K 18.

Priponniti je, da so zaradi dovoza nekatere cene višje, kakor maksimalne, ter da je treba nujno rabljeno blago, zlasti gospodinske potrebščine, 2-do 3-krat preplačati.

ROJAKOM.

Hvaležni smo slovenski javnosti. Sprejela je list blagohotno in poslušala našo prošnjo po kritiki. Še enkrat ponavljamo: Pomagaj vsak, da zmaga poštna stvar in pride naše ljudstvo do zdravja in svode.

Začeli smo z listom v razmerah, ki ne morejo biti bolj neugodne, če mislimo na draginjo in cenzuro. Kdor hoče biti z nami, bo list takoj naročil. Ker nam poštna hranilnica še ni poslala poštnih položnic, zato naj vsakdo plača naročnino do konca leta, to je 1,50 K ali v našem upravištvu ali po poštni nakaz-nici ali pa vsaj po dopisnici sporoči, da se naroči. Kdor se tekem prihodnjega tedna ne oglasi, tistemu bomo ustavili list že s 3. številko.

Uredništvo in upravištvo.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

reg. zadr. z omejeno zavezo Francišškanska ulica štev. 6

se priporoča slavnim kraj. šolskim svetom in cenj. učiteljstvu v naročilo vseh uradnih šolskih tiskovin po najnovejših vzoreh. V zalogi ima vsakovrstne napise na lepenki, razne mladinske spise, vse poštno tiskovine za šol. uporabo itd. — Priporoča se v natisk uradnih kuvert in pisemskega papirja z napisom in sploh vseh v šol. stroko spadajočih tiskovin. V zalogi vedno: K. Wider, »MOJE PRVO BERILO«.

Zadružna zveza v Ljubljani

sprejema prijave za

VII. avstrijsko vojno posojilo

po originalnih pogojih, in sicer za:

- I. 5 $\frac{1}{2}$ % amortizacijsko državno posojilo à K 92.50,
odštevi K 0.50 bonifikacije in K 0.46 enomesečnih obrestl, torej **netto à K 91.54,**
- II. 5 $\frac{1}{2}$ % dne 1. avg. 1926 povr. drž. zakladnice à K 94.50
odštevi K 0.50 bonifikacije, torej **netto à K 94.**

Katoliška Bukvarna

priporoča:

Andrejka, Dr. Rudolf v., **Slovenische Kriegs- und Soldaten-Lieder.** Aus Kunst- und Volksdichtung ins deutsche übertragen. K 3.30.

Gogolj N., **Taras Bulja.** Povest. Iz ruščine prevel Vladimir Levstik. Cena K 1.65.

Grafenauer, Dr. Ivan, **Zgodovina novejšega slovenskega slovstva.** I. del. Od Pohlina do Prešerna. Cena K 2.20. II. del. **Doba narodnega prebujenja.** Cena K 6.82.

Grafenauer, Dr. Ivan, **Iz Kastelčeve zapuščine.** Rokopisi Prešernovi, Kastelčevi in drugi. Cena 3.30.

Hostnik M. M., **Kratka slovnica ruskega jezika,** v platno broširano. Cena K 1.76.

Hostnik, M. M., **Ročni Rusko-slovenski slovar,** v platno broširan. Cena K 5.94.

Juvančič, **Učna knjiga francoskega jezika.** I. del. Cena K 3.10. II. del. Cena K 3.64.

Novak, Fr., **Slovenska stenografija.** Prvi del. Korespondenčno pismo. K 4.62.

Novak, Fr., **Zaznamek okrajšav korespondenčnega pisma.** Cena K 3.30.

Ozvald, K., **Prešernova „Nova pisarnja“ in „Horacijeva Epistulae“.** Cena K 6.60.

Šašel, Ivan, **Bisernice belokranjskega narodnega zaklada.** I. del. Cena K 2.20. II. del. Cena K 2.75.

Trunk, **Amerika in Amerikanci.** — Cena K 13.20.

Novo! Žepne, namizne in stenske vžigalnice (na bencin) dobite pri **trrdki KREGAR** Ljubljana, Sv. Petra cesta 21-23

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Stritarjeva ulica števil. 2

Delniška glavica
10,000.000 kron.

Poslovnica c. kr. avstrijske
državne razredne
loterije.

Rezervni fond okroglo
1,500.000 kron.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu,
Gorici, sedaj v Ljubljani, in v Celju.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev. financira erarične dobave in dovoljuje aprovizacijske kredite.

Kupim gozd ali malo posestvo

v bližini železniške postaje na Kranjskem. Ponudbe na upravnishvo Jugoslovana pod števil. 333.

Jadranska Banka

Podružnica LJUBLJANA.

Delniška glavica: K 12,000.000
Rezerve: nad K 1,000.000

Centrala:
Trst.

Podružnice:
Dubrovnik — Dunaj
Kotor — Metković
Opatija — Spiljet
Šibenik — Zadar

SPREJEMA: Vloge na knjižice in jih obrestuje po čistih 4%
Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

KUPUJE IN PRODAJA: Devize, valute, vrednostne papirje itd. in srečke c. kr. razredne loterije.

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.

IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

DAJE PREDUJME: na blago, ležeče v javnih skladiščih.

PREVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzovjavni naslov: JADRANSKA
Telefon števil. 257.

GOSPODARSKA ZVEZA

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Stalna zaloga poljedelskih strojev:

motorjev, mlatilnic, viteljev, slaomreznic, reporeznic, brzoparilnikov, plugov, bran, čistilnikov itd.

Prodaja:

umetnih gnojil, kolonijalnega in specerijskega blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga:

travnih in deteljnih semen, pese, korenja, repe.

Zaloga:

pristnega domačega in ogrskega vina, žganja itd.

Lastna izdelovalnica in prekajevalnica klobas. Lastna zeljarna.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana Francišanska ulica 6. Ljubljana

registr. zadruga z omejeno zavezo.

Letni zaključki

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejši plakati in vabila za shode in veselice

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija — Litografija

Mlekarska Zveza

kupi vsako množino mleka pod vsakim pogojem za vsako

dovoljeno ceno.

Rabi ga izključno za dojenčke in bolnike.

Nova Založba v Ljubljani

ima v zalogi še nekaj knjižic

Ob 50letnici dr. J. Ev. Kreka

Cena 2 K.

Naročilo na

Novo Založbo v Ljubljani